VERORDENING

De raad van de gemeente Brunssum;

Gelet op artikel 150 van de Gemeentewet;

besluit de volgende verordening vast te stellen:

VERORDENING BURGERPARTICIPATIE GEMEENTE BRUNSSUM 2026

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1. Onderwerp verordening

Deze verordening regelt de betrokkenheid van inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden bij de ontwikkeling – mede omvattend de voorbereiding, uitvoering en evaluatie - van gemeentelijke initiatieven en beleid en de rol van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad in deze processen. Deze verordening is daarnaast van toepassing op de manier waarop de gemeente reageert of ondersteuning biedt aan initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties, of andere belanghebbenden.

Artikel 2. Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. Participatie: Het deelnemen van inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden aan de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid of gemeentelijke plannen, alsmede (het door de gemeente ondersteunen van) publieksinitiatieven van inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden met impact op de lokale samenleving.
b. Burgerparticipatie: Het op initiatief van de gemeente betrekken van inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en plannen. Inwonerparticipatie kan de vorm aannemen van informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen.
c. Publieksinitiatief: Initiatieven van inwoners, organisaties, bedrijven of andere belanghebbenden met een overwegend maatschappelijke component, of een combinatie daarvan.
d. Overheidsparticipatie: De manier waarop de gemeente ondersteuning of een bijdrage geeft aan publieksinitiatieven van inwoners, organisaties, bedrijven of andere belanghebbenden.
e. Inspraak: Een door of namens een bestuursorgaan georganiseerde gelegenheid voor inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden om hun mening over beleidsvoornemens te geven en daarover toelichting te geven en van gedachten te wisselen voorafgaand aan de definitieve besluitvorming door de gemeenteraad, of door het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester.
f. Uitdaagrecht: het recht van ingezetenen en lokale maatschappelijke partijen om een verzoek bij het bevoegde bestuursorgaan in te dienen om de feitelijke uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen, als zij denken deze taak beter en/of goedkoper uit te kunnen voeren.
g. Bestuursorgaan: afhankelijk van de situatie wordt hiermee bedoeld de gemeenteraad, burgemeester of het college van burgemeester en wethouders.
h. Participatieladder: de verschillende niveaus van participatie als bedoeld in artikel 4:1 b van deze verordening.
i. Draagvlak: de mate waarin een bepaald beleid wordt aanvaard of ondersteund.

Artikel 3. Doelstelling en reikwijdte

1. Deze verordening heeft als doel de kwaliteit van lokale democratische processen te vergroten, de relatie tussen gemeente en inwoners te versterken en helderheid te scheppen over proces en rolverdeling.
2. Inwonerparticipatie en/of inspraak wordt in beginsel niet toegepast:
   A. als dit bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten of indien er sprake is van uitvoering van regelingen van hogere overheden waarbij de gemeente geen ruimte heeft om eigen afwegingen te maken;
   B. ten aanzien van een beleidsvoornemen dat uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op interne of organisatorische aangelegenheden van de gemeente.
   C. als dit bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten of indien er sprake is van uitvoering van regelingen van hogere overheden waarbij de gemeente geen ruimte heeft om eigen afwegingen te maken;
   D. ten aanzien van een beleidsvoornemen dat uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op interne of organisatorische aangelegenheden van de gemeente.
3. Participatie, inspraak en uitdaagrecht wordt verleend aan inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden die lokaal actief zijn of een lokaal belang hebben.
4. Het bestuursorgaan geeft inzicht in de gemeentelijke plannen voor de stad en de afzonderlijke wijken, zodat inwoners tijdig invloed kunnen uitoefenen.
5. Het bestuursorgaan, voor te bereiden door het college van burgemeester en wethouders, neemt elk jaar een participatieparagraaf op in de begroting waarin de speerpunten voor participatie in het komend jaar benoemd worden.
6. Deze verordening is niet van toepassing op participatie, inspraak of andere inbreng en initiatieven van inwoners, lokale ondernemers of maatschappelijke organisaties die al zijn geregeld in andere al dan niet gemeentelijke verordeningen, regelgeving of procedures. Een uitzondering hierop is de Omgevingswet.

HOOFDSTUK 2 BURGERPARTICIPATIE

Artikel 4. Participatieproces

1. Het bestuursorgaan stelt bij de start van een proces voor de vaststelling van een visie, beleid, plan, programma of project vast of en op welke manier Inwonerparticipatie wordt toegepast. Het bestuursorgaan stelt met het oog hierop een handreiking voor participatie op. Indien inwonerpartici-patie wordt toegepast, neemt het bestuursorgaan in beginsel over de volgende punten een besluit:
   A. Het doel en de intentie van de participatie.
   B. Het niveau van de participatie, waarbij een keuze wordt gemaakt uit:
      I. Informeren: Inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden worden geïnformeerd;
      II. Raadplegen: Inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden worden geraadpleegd;
      III. Adviseren: Inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden adviseren het gemeentebestuur;
      IV. Coproduceren: Inwoners, organisaties, bedrijven, andere belanghebbenden en gemeente beslissen samen;
   C. Inwoners beslissen (mee): Inwoners, organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden mogen beslissen (evt. binnen kaders);
   D. of een combinatie van deze niveaus.
   E. De kernvragen, de beïnvloedingsruimte en/of de inhoudelijke, financiële en overige kaders voor de participatie.
   F. De te betrekken doelgroepen, de wijze waarop verschillende groepen bewoners worden benaderd en de wijze waarop de deelnemers hun inbreng kunnen leveren.
   G. De kosten van het participatieproces.
2. Het bestuursorgaan maakt voor de start van het participatieproces het voornemen hiertoe bekend op de voor dat proces geschikte wijze.
3. Het bestuursorgaan kan voor specifieke beleidsterreinen nadere regelingen treffen.
4. Het bestuursorgaan houdt alle initiatieven die binnenkomen bij. Dit gebeurt aan de hand van een digitaal dossier dat wordt bijgehouden.

Artikel 5. Besluitvorming participatieproces

1. Het bestuursorgaan maakt voorafgaand aan de start van het participatieproces, zoals bedoeld in artikel 4:1 onder b niveaus 2 tot en met 5 van deze verordening, bekend op welke wijze de gemeente zal omgaan met de uitkomsten van het participatieproces en op welke wijze de besluitvorming zal plaatsvinden en kiest daarbij uit de volgende mogelijkheden:
   A. het bestuursorgaan neemt kennis van de uitkomsten van het participatietraject en zal nader afwegen of en in welke mate deze kunnen worden meegenomen in de politieke besluitvorming;
   B. het bestuursorgaan beschouwt de adviezen en conclusies uit het participatietraject als een zwaarwegend uitgangspunt bij politieke besluitvorming;
   C. het bestuursorgaan – neemt de adviezen en conclusies uit het participatietraject over mits deze passen binnen de vooraf gestelde inhoudelijke, financiële, wettelijke en procedurele kaders.

Artikel 6. Zorgplicht participatieproces

Het verantwoordelijk bestuursorgaan draagt bij een participatieproces zorg voor:

1. Helder verwachtingenmanagement richting deelnemers bij de aanvang van het participatietraject over het proces, de tussentijdse terugkoppe-ling, de planning, de kaders, de ruimte voor inspraak en het participa-tievraagstuk;
2. Een toelichting in begrijpelijke taal op de plannen voor beleid of een project en de wijze waarop de deelnemers daarbij betrokken worden;
3. Inzicht in de voor het participatieproces relevante documenten. Uitzondering hierop zijn de documenten waarop een weigeringsgrond op grond van de Wet open overheid van toepassing is;
4. De toegankelijkheid van het participatiemoment. Het participatiemo-ment moet zowel fysiek als digitaal toegankelijk zijn;
5. Begrijpelijke, (digitaal) toegankelijke en betrouwbare communicatie door de gemeente waarbij rekening gehouden wordt met deelnemers met een beperking;
6. Een zichtbare gemeente die een tijdige reactie geeft op vragen of opmerkingen;
7. Onafhankelijke ambtelijke procesbegeleiding en notulering

Artikel 7. Eindverslag participatieproces

1. Ter afronding van het participatieproces, zoals bedoeld in artikel 5, maakt het bestuursorgaan een eindverslag op. Het eindverslag bevat in elk geval:
   A. een overzicht van het gevolgde participatieproces en de inhoudelijke behandeling op hoofdlijnen;
   B. een weergave van de belangrijkste uitkomsten van het participatieproces;
   C. de reactie van de gemeente op deze uitkomsten en de wijze waaropde gemeente de inbreng heeft benut bij de uitwerking van het beleidsvoorstel of uitvoeringsplan;
   D. de reactie van de participanten op deze uitkomsten.
2. Het bestuursorgaan maakt het eindverslag openbaar.
3. Het college van burgemeester en wethouders brengt het eindverslag ter kennis van de raad indien het participatie bij een raadsvoorstel betreft.

Artikel 8. Buurtnetwerken

Er zijn veel manieren waarop de gemeente Brunssum samenwerkt met de inwoners. Een van deze manieren zijn het bestaan van buurtnetwerken. Buurtnetwerken zijn niet de enige manier van contact met de inwoners en hebben een gelijkwaardige rol en functie ten opzichte van diverse andere overlegvormen met inwoners in de gemeente Brunssum.

1. Een buurtnetwerk is een netwerk van samenwerkende actieve bewoners in de vorm van een zelfstandige stichting in een buurt, dat:
   A. is ontstaan vanuit initiatief van bewoners zelf;
   B. fungeert als netwerkorganisatie in een buurt;
   C. zich richt op het samen verbeteren van de buurt door activitei-ten te organiseren en problemen te agenderen;
   D. geen ideologische of politieke doelstelling heeft;
   E. geen winstoogmerk heeft;

2. Buurtnetwerken zijn één manier van participatie die onderdeel kunnen zijn van vele vormen van participatie. Indien een buurt-netwerk een brede vertegenwoordiging van de buurt is kan zij een belangrijke rol spelen als buurtvertegenwoordiger voor de wijk-plannen binnen de gemeente Brunssum.

3. Het bestuursorgaan maakt schriftelijke afspraken met een erkend buurtnetwerk over samenwerking gericht op activiteiten in de buurt waar het buurtnetwerk actief is.

4. De afspraken bevatten minimaal:
   a. een contactpersoon of contactpersonen vanuit de ge-meente en het netwerk;
   b. de frequentie van overleg tussen de contactpersonen;
   c. belangrijkste aandachtspunten van het buurtnetwerk en waarop gemeente en netwerk samenwerken;
   d. vorm van de samenwerking;
   e. communicatie en transparantie;
   f. ondersteuning en middelen;
   g. stappen die gezet worden bij verschil van inzicht of conflict.

5. Het bestuursorgaan kan de erkenning als buurtnetwerk en de samenwerkingsafspraken schorsen indien het buurtnetwerk:
   a. niet meer voldoet aan de in het eerste lid gestelde eisen;
   b. de afspraken niet of niet volledig nakomt, of;
   c. naar het oordeel van het college om een andere reden niet functioneert.

6. In geval van een schorsing als bedoeld in het vijfde lid worden afspraken gemaakt over de termijn waarbinnen de reden van schorsing wordt hersteld. Mocht binnen de gestelde termijn niet voldoende verbetering plaatsvinden, dan kan het college besluiten de erkenning in te trekken en de samenwerkingsafspraken op te zeggen.

Artikel 9. Omgevingswet

Het bestuursorgaan stelt voor inwoners, bedrijven en andere belangheb-benden een toekomstvisie (koerskompas) op voor participatie bij initiatieven die effect hebben op de fysieke leefomgeving.

1. 1. De gemeente volgt de principes van het koerskompas bij de toepassing van instrumenten uit de Omgevingswet:
   A. de omgevingsvisie,
   B. het programma,
   C. het omgevingsplan en wijzigingen daarvan, wanneer dit nodig is om een door de gemeente geïnitieerde ontwikke-ling mogelijk te maken, en
   D. de omgevingsvergunning, wanneer deze nodig is voor een door de gemeente geïnitieerde ontwikkeling.
2. Voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor het college bevoegd gezag is, stelt de gemeenteraad een lijst vast met cate-gorieën van gevallen waarvoor participatie verplicht is.

HOOFDSTUK 3 OVERHEIDSPARTICIPATIE

Artikel 10. Toepassen Overheidsparticipatie

1. Overheidsparticipatie kan toegepast worden indien naar het oordeel van het bestuursorgaan het publieksinitiatief bijdraagt aan de doelstellingen van het gemeentelijk beleid, en/of anderszins een positieve maatschappe-lijke bijdrage levert aan de lokale samenleving.
2. Uitgangspunt is een oplossingsgerichte en constructieve benadering van deze initiatieven en het bieden van helderheid over mogelijkheden en randvoorwaarden.
3. De gemeenteraad kan jaarlijks, naast de bestaande wijkbudgetten, een budget ter beschikking stellen voor ideeën en initiatieven uit de samenleving.
4. Het bestuursorgaan kan afzien van overheidsparticipatie aan publieksinitiatieven als er redenen zijn om aan te nemen dat:
   A. Er sprake is van onvoldoende draagvlak voor het initiatief bij omwonenden, belanghebbenden of de betrokken inwoners.
   B. Het initiatief naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders op financiële, juridische of praktische gronden niet haalbaar is.
   C. Het een onderwerp betreft waartegen een bezwaar- of beroepsprocedure in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuurs-recht loopt of onderwerpen waarover de burgerlijke rechter is gevraagd een oordeel uit te spreken;
   D. Een onderwerp dat overwegend het privébelang van de indiener dient.
5. Indien het bestuursorgaan besluit om overheidsparticipatie toe te passen, kunnen zij besluiten het publieksinitiatief te ondersteunen door middel van:
   A. Het (eventueel tijdelijk) ter beschikking stellen van ruimtes of huisvesting;
   B. Het beschikbaar stellen van een aanjaagbudget, subsidie of andere financiële middelen;
   C. De inzet van ambtelijke expertise, netwerken of ondersteuning;
   D. Andere vormen van ondersteuning.
6. Het bestuursorgaan informeert de indieners van het publieksinitiatief over het besluit om wel of niet overheidsparticipatie toe te passen.

HOOFDSTUK 4 UITDAAGRECHT

Artikel 11. Toepassen Uitdaagrecht

1. De gemeente biedt inwoners, maatschappelijke initiatieven en lokale bedrijven de mogelijkheid een voorstel te doen om de uitvoering van gemeentelijke taken over te nemen.
2. Een voorstel met betrekking tot het uitdaagrecht wordt bij het college van burgemeester en wethouders ingediend en omvat in ieder geval de volgende onderdelen:
   A. Omschrijving van de taak die de indiener wil overnemen;
   B. Uitleg waarom of hoe de indiener dat beter en/of goedkoper kan;
   C. Fuidelijkheid over de betrokkenheid, kennis of ervaring van de indiener;
   D. Indicatie van het draagvlak onder belanghebbende inwoners;
   E. Raming van de kosten die aan de uitvoering van de taak verbonden zijn;
   F. Omschrijving van de manier waarop de indiener met de gemeente wil samenwerken of ondersteuning nodig heeft;
   G. Inzicht in hoe de indiener garant staat voor de kwaliteit en de uitvoering van de taak op de langere termijn.
3. Elk voorstel wordt getoetst aan de in lid 2 van dit artikel genoemde onderdelen.
4. Indien het voorstel wordt overgenomen, voorziet het bestuursor-gaan de indiener van gepaste ondersteuning. De gemaakte afspraken (over o.a. de taken, het resultaat, het budget, de looptijd en de periodieke evaluatie) worden vastgelegd in een overeenkomst. De gemeente kan op verschillende manieren faciliteren:
   A. Materieel: menskracht, locaties, geld, praktische ondersteuning;
   B. Formeel: regelgeving, vergunningen, richtlijnen, monitoren en meten;
   C. Informeel: verbinden, inspireren, aandacht geven en communiceren.
5. Het bestuursorgaan wijst een voorstel af indien onvoldoende aannemelijk wordt gemaakt dat het voorstel voldoet aan de in lid 2 genoemde voorwaarden, of indien zij overname van de gemeentelijke taak om andere redenen onwenselijk vindt.
6. Het college van burgemeester en wethouders geeft aan de indieners binnen acht weken een eerste reactie op het voorstel. Het uiteindelijke besluit van het college van burgemeester en wethouders wordt gemotiveerd aan de indiener gestuurd.

HOOFDSTUK 5 EVALUATIE EN MONITORING

Artikel 12. Evaluatie en monitoring

1. De uitvoering van deze verordening wordt in de eerste drie jaren na vaststelling jaarlijks geëvalueerd.
2. Nadat er drie jaar zijn verstreken zal de verordening eenmaal per raadsperiode worden geëvalueerd.
3. Het college van burgemeester en wethouders zendt hiertoe aan de raad een participatieverslag.
4. Dit verslag beschrijft de wijze waarop participatieprocessen zijn georganiseerd, de rolinvulling door raad en college, de kosten, het resultaat van de participatie en de belangrijkste ervaringen. Het verslag bevat tevens informatie over bewonersinitiatieven, toegekende budgetten en over de werking van het uitdaagrecht.
5. De gemeenteraad bespreekt het participatieverslag.

HOOFDSTUK 6 OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 13. Intrekken oude verordening
De verordening inzake de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken wordt ingetrokken.

Artikel 14. Overgangsbepaling
Op inspraakprocedures die voortvloeien uit besluiten genomen voor de inwerkingtreding van deze verordening, blijven de bepalingen van de in artikel 12 genoemde verordening van toepassing.

Artikel 15. Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking.

Artikel 16. Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: verordening inwonersparticipatie gemeente Brunssum 2026.

Aldus besloten tijdens de openbare vergadering van de gemeenteraad van de gemeente Brunssum van **24-01-2026.**

griffier,

D. Jutten

voorzitter,

W. van der Rijt